

316.477
Б15

С1207725

Валентин
Бадрак

Якщо жінка чогось хоче,
то потрібно їй це дати,
інакше вона візьме **сама**

УСПІШНІ
ЖІНКИ
В

ЧОЛОВІЧОМУ

СВІТІ

Брайт * Букс

Від автора бестселеру «Великі жінки великих чоловіків»

ВІД РЕДАКЦІЇ

Ще в далеку античну добу прославлений філософ Платон висунув гіпотезу про те, що чоловік і жінка – не протилежні статі одного виду, а два абсолютно різні біологічні види, які живуть у симбіозі. У наш час для цієї гіпотези навіть знайшли певні підтвердження. Наприклад, що чоловік і жінка по-різному бачать, чують і вловлюють запахи, хоча, звісно, це пояснюється радше категоричним розділенням їхніх функцій у суспільстві. І «поділилися» вони цілком свідомо. Чи не сама жінка створила міф про свою «слабкість»? Може, просто забажала скинути із себе частину навантажень і трохи відпочити – адже обов'язків і відповідальності в неї завжди було більше: вогнище, діти, одяг, утеплення житла на зиму, запаси, лікування чоловічих травм, моральна атмосфера тощо. Жінка виборолла право не ходити на мамонта, удавши із себе кволу й тендітну. А не минуло й двох-трьох тисяч років – і вона заходилася запекло боротися за це право, бо чоловіки надто нахабно почали експлуатувати створений нею міф. Що ефективніше в боротьбі за виживання – чоловіча сила чи жіноча витривалість? Здається, цивілізація відбулася завдяки саме останній рисі людини.

Ми говоримо «людини», бо минув час, коли суспільство однозначно ділилося на чоловіків і жінок. Нині чоловіки кажуть: «Жінка довела, що вона може бути геніальною», «Жінка довела, що вона може бути космонавтом, президентом, винахідником і відкривачем нових земель». Та нічого вона не доводила! Вона це завжди могла, просто не завжди хотіла, адже й сьогодні не всі жінки рвуться до тих професій, які досі традиційно вважалися чоловічими.

Астрологи стверджують, що ми вступили в космічну Еру Жінки. Можливо, це вже колись було, і той період історички назвали матрі-

архатом. Назвали вельми умовно, бо немає в суспільстві офіційно встановленого матріархату чи патріархату, є просто різне ставлення до чоловіків і жінок. Деся чоловіка оголошують «вінцем творіння», а деся покірно визнають його природний інфантилізм, тунельний зір, який заважає бачити важливі деталі, та невміння робити дві, п'ять, дванадцять справ одночасно, як це робить багаторука й багатотилика жінка. І, звісно ж, для чоловіка Вона – причина всього. І тому в усьому винна.

А насправді немає окремо чоловіків і жінок. Є люди. А люди всі різні – як чоловіки, так і жінки. У кожного з цих людей власна неповторна вдача, власна життєва мета і, певна річ, власна стратегія. Тому, здається, час перестати змагатися й боротися. Боротьба залишилась у ХХ столітті. Сьогодні кожен має право на самовизначення. І ким бути – солдатом, ученим, президентом чи просто вірним другом коханого й вихователькою своїх дітей, – жінка вирішує сама.

У книжці, яку ви тримаєте в руках, автор наводить кілька жіночих «стратегій». Насправді це не зовсім стратегії: так склалося життя тих неординарних жінок, що їм довелося робити серйозні кроки всупереч усталеній традиції. Але навряд чи варто називати їх за це «відступницями». Ні від чого вони не відступали, бо йдеться лише про штучні обмеження, які скинула із себе кожна така людина під тиском обставин, ідучи за власним покликанням. Проте можна цілком погодитися з висловлюванням Маргарет Тетчер, наведеним автором: жінки не повинні скаржитися на брак можливостей у суспільстві. Вони просто мають зробити те, до чого відчувають себе здатними, не озираючись на громадську думку, і досі доволі консервативну. Не варто сидіти й чекати дозволу на самореалізацію. Для кожної нині відкритий цей шлях: прийди, зроби власноруч і отримай бажане як винагороду.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

13 лютого 1871 – 19 липня 1913 року

Всесвітньо відома поетеса, символ боротьби
з недугою засобами творчої терапії

УРОК:

Місія у творчості є дієвою терапією

*Якщо не маєш права померти, потрібно мати сили
для роботи.*

Леся Українка

Трагедія і триумф Лесі Українки (Лариси Косач) показує, як можна прийняти свою долю й жити попри смертельну хворобу. Жити насичено, немов кожен день дорівнює тижню. І жити так змістовно, ніби янголи підказують, що саме слід робити, а від чого відмовитися. Страждання вона зуміла перетворити на еліксир безсмертя. Її життя було трагічним поєднанням високих творчих поривань із постійними зусиллями в подоланні страждань і самої смерті.

Коли інтелект, непримиренний дух, зіптовхується з неминучістю повільного вмирання, він не просто старається себе виявити, а й демонструє дивовижну послідовність. І поки тіло не здається смерті, в душі знову й знову спалахують іскри творчості, що дають енергію для боротьби за новий день заради нових творінь. Лише приречений на смерть, чудово знаючи, який шлях має пройти, здатний безсторонньо й водночас зачаровано долучатися до тієї величної філософії, яку легендарний психоаналітик ХХ століття Ролло Мей назвав «молитвою про безсмертя». Доля Лесі Українки як нічия інша може

слугувати за підтвердження думки Мей: якби ми всі не були смертні, то навряд навчилися б так любити й творити, знаючи, що нашу долю визначено заздалегідь. Леся Українка могла б доповнити цю сентенцію твердженням, що особливо яскраво виявляє свої творчі здібності людина, якої вже торкнулася смерть. Саме так вона жила, творила інтелектуальні шедеври для своїх сучасників та нащадків, серед іншого, віртуозно формуючи справжню еліту нації.

Кожен з нас приходив із власного дитинства. У цьому Ларисі Косач, яку в родині називали Лесею, неказанно пощастило. Її мати, Олена Пчілка, відома письменниця, видавала альманах «Перший вінок». Вона змалку ввела дівчинку в розмаїтий, приголомшливий світ слова. У доньці свідомо розвивали тонку чутливість, уміння розуміти людську душу, трепетне ставлення до вічних цінностей. Дуже розвинена як на її літа дівчинка зналася на тонкощах національного питання, проблемах у соціумі, особливостях стосунків між людьми – і все розглядала через призму добра та зла. Цілком природно, що в неї у надто юному віці прокинулася здатність до ліричної поезії, а розвиток пішов «на випередження». Цьому сприяло відразу багато взаємно пов'язаних чинників. Свій перший вірш («Надія») дівчинка написала, коли їй було близько дев'яти років, причому зворушливий мотив – заслання рідної татки в Сибір і її туга за Україною, – сам собою свідчить, що в Лесі надзвичайно рано склалося цілком зріле розуміння складного становища в державі.

Брат, на півтора року старший, у ранньому дитинстві фактично був для Лесі провідником у світ дорослих. Старшому синові в родині створювали умови для розвитку, а молодша сестра, змушена постійно дотягуватися до нього, із плином часу до цього звикла, навіть пройшла разом із братом удома програму чоловічої гімназії. Певна річ, то була не войовнича дитяча конкуренція, але багато знайомих і друзів родини помічали дивовижну здатність Лесі швидше за Михася вивчати мови. Уроки музики діти брали у дружини Миколи Лисенка, і вона зуміла назавжди зачарувати їх світом звуків. Леся відчула такий захват від органної музики, що за будь-якої слушної нагоди прагнула потрапити в кафедральний собор, аби послухати польського музиканта. Це глибинне проникнення в музику багато

важить, бо звуки, якими Всесвіт озивається до великих композиторів, завжди несуть у собі колосальний духовний заряд.

Не менш важливим чинником розвитку було й домашнє середовище: тут мовби саме повітря було насичене творчістю талановитих інтелектуалів. У домі часто збиралося стільки всебічно обдарованих особистостей – письменників, художників, музикантів, учених, що не піддатися чарівному впливові блискучих думок інтелектуальної еліти було просто неможливо. Особливо якщо врахувати особливості чуттєвого сприйняття реальності дітьми. Важливий тут і природний, органічний характер впливу, адже з дітьми поводитись як із дорослими, приймаючи їх як рівних, а часом і провокуючи на висловлення власних думок. Розвиткові талантів сприяли численні літературні, театральні, музичні вечори, які нерідко переростали в кумедні домашні концерти. Читання вголос – чудодійна практика, забута в новому тисячолітті, – не лише оживляло Пушкіна й Гоголя, а й розвивало уяву, збуджувало фантазію, робило постійне долучення до одвічної мудрості в природний для дитини спосіб. Увага дітей, котрі підросли в такій атмосфері, мимоволі фокусувалася на філософських проблемах, легко торкаючись серйозних таємниць світобудови. А є люди, яким подібні таємниці не відкриваються за все їхнє життя.

Звісно, неабияк вплинув на формування світогляду майбутньої поетеси й рідний дядько – Михайло Драгоманов, визначний громадський діяч і вчений. Із ним дівчина особливо зблизилася, відчуваючи масштаб його мислення та енергію нових ідей. Неможливо не враховувати також роль батька, який, хоча й називав себе «просто аматором» літератури, проте час від часу надавав неоціненну підтримку, яка вселяла дівчинці віру в себе. Стосунки з батьком були довірчими та емоційно насиченими, нітрохи не схожими на формальне батьківське виховання, скажімо, Софії Ковалевської, або роль наставника, яку відігравав глава родини в житті Софії Фредеріки, майбутньої Катерини II.

Чимало важить і те, що мати Лесі була активною учасницею жіночого руху, і це сформувало особливе ставлення дівчини до ролі жінки в боротьбі за рівність. Інакше кажучи, за прикладом матері Леся рано дійшла висновку, що жінка, як і чоловік, передовсім є особистістю, причому з рівним чоловікові потенціалом. Деякі малі дитячі

перемоги над братом закріпили її думку, що в головних питаннях буття не може йтися про вищість чоловіка над жінкою. Це багато відкрило жінці, якій довелося жити на межі століть, у соціумі, за духом близькому до вікторіанської доби в Англії.

Загалом, дїм Косачів можна було б назвати розплідником талантів і впевнених у собі, змістовних особистостей. Особливо якщо додати до цього гармонійні, щирі стосунки як між батьками, так і між дорослими та дітьми. Ідеальна, взірцева родина. Якби ж не...

Крутий поворот у житті Лесі стався теж у дитинстві, коли їй ще не виповнилося й десяти. Допитлива, винятково обдарована дівчинка взяла участь у обряді Водохреща на річці Стир. Тут підтвердилося очевидне: часто масові заходи приховують у собі непередбачувані ризики й небезпеки як енергетичного, так і суто фізичного порядку, особливо для неїдготованої, безпорадної дитини. Якоїсь миті під тягарем натовпу крига на річці почала непомітно просідати, і вода, що виступила з ополонки, залила ноги тим, хто стояв найближче. Леся виявилася в щільному натовпі мов у пастці. Врешті-решт її вальянки так укрилися кригою, що почали нагадувати поліна. А ноги буквально вмерзли в них. Жорстоке й несподіване випробування для дитини, мовби призначене долею для кардинальних змін у житті!

Так почалася її довічна трагедія – туберкульоз кісток, який згодом, у двадцятивосьмирічному віці перейшов і на легені. Леся важкими кроками рушила своїм життєвим шляхом у болісній боротьбі за право бачити сонце й удихати повітря нового дня. З цією страшною недугою вона боролася довгі три десятиліття, аж поки хвороба, неначе невблаганна гільйотина, не розрубала лінію життя. Усе гірке існування її фізичного тіла можна визначити як нескінченну низку тяжких операцій та виснажливих лікувальних процедур. Але на тлі цієї надлюдської боротьби неймовірно міцний дух і незламна воля дали дівчині змогу здобути крила для здійснення неможливого.

Леся Українка зіткнулася із жорстокою дійсністю й у десятирічному віці раптом стала дорослою. Часом ті, хто надто мало знає про цю жінку, думають про поетесу з жалощами та кривдять її співчуттям, тим часом як насправді вона була неймовірно щаслива. *«Її щастя крилося в творчості та глибокій вірі в те, що своєю працею вона принесе користь народові, – так зазначав біограф Лесі Українки*

Анатоль Костенко, додаючи: – *Щаслива була Леся ще й тому, що відкрила сенс життя та його мету. І ще тому, що здатна була збагнути неждану красу рухливого, мінливого, але вічного світу*». Тут відчуття біографа та його єднання з героїнею сягають вершини: тільки приречений розуміє здатність насолоджуватися кожною миттю життя, значно багатшого за бездумне існування без сенсу й мети.

Можливо, кожен розуміє сенс життя по-своєму. Але в подоланні Лесею Українкою життєвої трагедії криються два визначальні уроки. Перший полягає в тому, що вона, щиро кажучи, не до кінця перемогла у фізичному сенсі, тобто не видужала остаточно, пішла з життя надто молодою, як на сучасний погляд, – у сорок два роки. Але з цим прямо пов'язаний другий урок-послання: Леся Українка, попри все, не лише зуміла впоратися зі страшними переживаннями, а й перетворила своє життя на блискучу місію, пов'язавши в єдине ціле лірику, громадську діяльність та наукову роботу. Це саме те, чого бракувало багатьом особистостям, які зіткнулися з хворобою-вирокком (Фріді Кало, наприклад, яка малювала, щоби жити, мріючи про місію допомоги революції, але не дотягнулася до неї психологічно). Леся ще дівчинкою сформулювала власне призначення, причому саме внаслідок хвороби й близькості смерті це дало їй змогу дивовижно впорядкувати своє життя відповідно до поставлених високих завдань. Це разом зі схильністю до творчості дарувало щастя й відчуття виконання великої життєвої місії. Катастрофа та проблема вибору часто роблять людину дивовижно послідовною та зосередженою. Ось що написала сама поетеса з цього приводу: *«Можливо, хвороба і штовхнула мене на шлях письменства. Адже я мріяла про фортепіано, про музику... А якби не ці трагічні обставини? Перетворилася б на міщанку?»*

Справді, дуже часто катастрофа чи хвороба прискорюють реалізацію задуманого, стають каталізатором, звужуючи для позначеного долею індивідуума поле діяльності. У випадку Лесі Українки хвороба викреслила музику. Усе інше не просто відступило на далекий задній план і втратило значення, а й допомогло сконцентрувати енергію на єдиному. І, як наслідок, їй вдалося досягти результатів, які й досі вражають нащадків. Вона буквально вросла в цю єдину справу свого життя й урешті-решт стала одним із найбільш шанованих

представників українського народу в історії. Для таких одержимих проблеми подолання складнощів немає, позаяк вони вже не бояться за власне життя, яке віднині невіддільне від мети. Але це і є те саме повноцінне буття – стан, у якому людина працює з одержимістю фанатика. Перемоги на обраних теренах щоразу дарували Лесі нове натхнення, сповнювали її працю високого сенсу, приносили відчуття виконання певної місії. А головне – немов повертали втрачене фізичне здоров'я.

У тринадцять років Леся почала друкуватися. Це визначило її подальшу долю. Але, звичайно, цей твердий крок до усвідомлення власної місії (до того ж зроблений невдовзі по тяжкій операції руки) дівчина зробила не без підказок від членів родини. Для недосвідченого підлітка видання власних віршів – завдання практично нездійсненне, та для Лесі, мати якої широко публікувалася й сама була видавцем, воно цілком логічне і вписується в нову організацію життя дочки. Перший крок у виконанні місії – вихід до широкої публіки з продуктом власного інтелекту – вона зробила досить легко. Дівчина природно ввійшла до спільноти майстрів слова, коли її батько, Петро Косач, привіз кілька примірників часопису «Зоря» (майстерно розігравши сцену: «Хто така Леся Українка?»), де були опубліковані вірші дружини й дочки. А ще батько привіз книжку оповідань Гоголя, перекладену Лесею та її братом Михайлом. Здається, саме в ті дні дівчинці сяйнула думка, що така діяльність, доступна лише рідкісним, тонким натурам, і є сенсом її життя в цьому світі.

Звісно, із визначенням життєвої стратегії не все так просто. Людина – це психіка, феномен вразливий і тривожний, тому Леся не раз подумки поверталася до певної початкової точки. Вона любила спілкування, її жвава вдача потребувала соціально наповненого життя, а хвороба і творчість зробили з неї відлюдницю. Самотність не тішила її, як Генрі Торо, Герберта Спенсера чи Ісаака Ньютона. Мандрівки частково рятували від туги, але, як і «останній романтик» Генріх Гейне у ті роки, коли його скував параліч, вона часто дивилася на власну долю доволі песимістично та з гірким скептицизмом. Лише перемоги, тобто видані й зустрінуті захопленими відгуками книги, статті, переклади, лише виношування нових ідей та їх подальша ре-

алізація у творчих знахідках дарували спочинок її душі, наповнюючи сенсом болісне існування. У двадцять два роки за сприяння відомого й авторитетного письменника Івана Франка вийшов перший збірник віршів Лесі Українки «На крилах пісень», а за кордоном була надрукована книга перекладів із Гейне. Підтримувало дівчину й листування з Драгомановим, якого вона вважала своїм головним учителем. Та й прихильне ставлення Франка, критика, думка якого мала значну вагу в літературному світі, додавало впевненості в собі. Хай там як, а життя юної поетеси зводилося до виключно внутрішніх переживань, замкнутих на собі емоцій і вигаданих почуттів у процесі творчості, – все, що думала й відчувала, вона могла вихлюпнути в більшості випадків лише на сторінки своїх книг, статей і листів.

Гедонізм, світ земних насолод був недоступний дівчині, та вона не дозволяла собі думати про це. Леся завантажувала себе виснажливою роботою, перемикаючись лише з одного завдання на інше – із власних віршів на переклади, із перекладів – на публіцистику, із роботи над текстами – на читання, і так по колу, не збавляючи темпу. Але то була її терапія – як сам процес творчості, так і спостереження за життям власних творінь у суспільстві наповнювали її цілющими емоціями, притлумлювали біль фізичний і душевний.

Трагічне сприйняття світу, без сумніву, спричинила смерть багатьох близьких людей. Лесі, як і Альберу Камю, потрібно було блукати цвинтарями, нагадуючи собі про швидкоплинність власного існування – близькі люди невідворотно йшли з життя. Коли їй виповнилося двадцять чотири, помер дядько й учитель Михайло Драгоманов, у тридцять вона втратила лютого серцю Сергія Мержинського, у тридцять два – старшого брата Михайла, у тридцять сім довелося пережити смерть батька, що спричинило в Лесі різке загострення хвороби. Кожна смерть породжувала відчай і тугу, водночас нагадуючи, що наближається кінець і її земного життя, отже, має поспішати.

Мержинський помер у неї на руках, також від сухот. Братову смерть спричинило запалення легень, і це було ще одним нагадуванням, адже й вона хворіла на туберкульоз, який уже захопив легені. За плечима стояла смерть, порожніми очницями зазираючи в душу. І Леся часто повторювала слова Гейне про значення болю в житті творця та слова Лермонтова про страждання поета. Якщо застосува-

ти до цього випадку висловлювання Торнтон Вайлдера про те, що поет як такий – це особлива форма гострої туги, то внутрішній світ Лесі Українки стає більш зрозумілим дослідникові.

Але її внутрішній біль час від часу посилювали фізичні страждання, подеколи просто нелюдські, нестерпні. У двадцять вісім, коли їй у Берліні зробили вкрай складну як на ті часи операцію на нозі, Леся писала: *«Уже три тижні після операції... Тепер нога майже не болить... І перев'язки вже більш-менш можна терпіти, а під час перших – ледь не божевільна. Останні три ночі спала з допомогою бром у сульфуралу, а раніше без морфію про сон годі було й мріяти. Марення та всілякі тяжкі думки не давали спокою ні мені, ні мамі»*. І це зізнання про страшні фізичні муки зовсім ще молодій жінки!

Звісно, життєва стратегія Лесі Українки формувалася в різні періоди – під тиском хвороби і з відчуттям, що над нею тяжіє смерть. І все-таки цю стратегію вивірено з усією ретельністю людини, наділеної тверезим і блискучим розумом. Поетеса і публіцист уміла враховувати інтереси аудиторії. Вибухові, емоційно насичені вірші призначалися одним читачам, публіцистика – зовсім іншим, а про «нероздільність правди та краси» авторка теж говорила з особливою публікою. Якщо у віршах Леся виступає як неперевершений лірик, який відчуває й переживає кожен найтонший емоційний відтінок, то в критичних статтях вона – чудовий, багатогранний аналітик. Щиро кажучи, якби нашому сучасникові показали два уривки – зі статті «Два напрями в новітній італійській літературі» та з драми-феєрії «Лісова пісня», – він би, найімовірніше, заявив, що це два різні автори. Різнобічне, яскраве, нетипове, часом парадоксальне мислення поетеси сяяло такою барвистою палітрою блискучого таланту, що Лесине слово не зачепило б, мабуть, лише людину без серця.

У неї знаходився час і на громадську діяльність, іноді доволі небезпечну, і це також частина життєвої стратегії, що знайшла один зі своїх виявів у чіткій громадянській позиції. Організація бібліотек, видань, гуртків, навіть такі неординарні заняття, як запис удвох із чоловіком, Климентом Квіткою, українських дум у виконанні відомих кобзарів. Усе це ламало стереотипи, зміщувало акценти в сприйнятті українства з його всесвітньо визнаними досягненнями національного духу.

Тому Леся Українка цілком природно, як і Тарас Шевченко, увійшла в історію. Це був не лише блискучий лірик, а й безкомпромісний борець за національні надбання українського народу.

Особисте життя Лесі органічно поєднувалося з творчістю, не перешкоджаючи їй, як це бувало в багатьох інших. Можливо, так сталося через те, що вона просто жила творчістю. Чутливий Климент Квітка, залюблений у музику, був, напевне, саме таким, як вона одного разу написала в листі: *«Квіточку потрібно було б “узяти в руки”»*. Лесі було тридцять шість, коли вона таки зважилася *«взяти Квіточку»*. Але це нітрохи не змінило поетесу та її роботу.

Леся до останнього дня міцно трималася за своє сповнене творчості життя: уже на смертній ложі диктувала матері недописану драму...

Хоч це й блюзнірська думка, проте не можна не сказати, що завдяки своїй смертельній хворобі Леся Українка розкрила себе з усією повнотою, пізнала надзвичайно глибокі переживання, не доступні здоровій людині з поверхневим мисленням, не обтяженій жодними ідеями. Туберкульоз, який пожирав її тіло, став не так попередженням про ранню смерть, як інструментом самопізнання. Звичайно, як і кожен індивід у боротьбі за життя, вона була внутрішньо самотньою й часто сумнівалася в собі, та водночас і переживала глибинні емоційні вибухи. У психоемоційному плані Леся була відступницею від буденного порядку, абстрагувалася від *«міщанського добробуту»*, хоч іноді саме соціальні зв'язки утримували її на плаву. Усі життєві уроки добрі для звичайного спостерігача, усе придається як взірці для наслідування включно з надзвичайним Лесиним героїзмом, бо саме з нього вона черпала енергію. Але через суперечливість емоцій він одночасно й забирав у неї силу. Однак спробуємо, наскільки це можливо, систематизувати специфічну спадщину Лесі Українки, що стосується подолання власної слабкості. Складно збагнути феномен особистості, яка виросла з трагедії, жила зі смертельною хворобою, щодня опираючись наступу смерті. Це багатий і розмаїтий спадок; він багато чого може навчити.

Погляд людини, яка займається творчістю, безперервно долаючи біль, завжди обернений у глиб власної душі. Така діяльність дає змогу вести духовно насичене життя, окрилене високим сенсом, висловитися до кінця, долаючи фізичні страждання творчою раді-

стю. Поезія, живопис, музика, скульптура, архітектура чи будь-які інші форми самовияву в подібних випадках завжди є свідченнями уважного погляду на світ. Цього не завадить повчитися кожному з нас. Неможливо не дивуватися з невичерпного оптимізму цієї жінки, уміння рішуче відкидати смуток і жаль, топити у творчості *«найгострішу тугу»*.

Мужньо вступивши в нерівне протистояння з хворобою, Леся розкрилася як поет всесвітнього значення, і, можливо, саме поезія допомогла їй вистояти в тяжкій боротьбі. Часто прикута до ліжка, у гіпсі після чергової операції, вона залишалася невгамовним пілігримом у духовному світі, злітаючи до зірок у своєму творчому пориванні. Попри всі земні пута, які тримали тіло, душа її вільно ширяла в неземних просторах. *«Крила пісень»* довго тримали жінку над прірвою. Чи знала вона, що безсмертя духу починається від кінця земного існування? Леся це відчувала! У *«Лісовій пісні»* вона відверто заявила від імені Мавки: *«Ні, я жива! Я буду вічно жити! / Я в серці маю те, що не вмирає»*. Трагедія життя таких борців робить їх послідовними у виконанні обраної місії. Леся Українка вважала своєю життєвою місією Слово, те саме, що є *«твердая криця»*, те, що є *«вогонь в подобі слова»*. А творчість дала їй силу, щоби витримувати земні страждання, скільки це можливо.

Такою ввійшла у масову свідомість Леся Українка, унікальний поет, який, за висловом Ліни Костенко, *«ішов сходами гігантів»*, тобто дорівнював талантом Данте й Шекспіру. Вражений її незламною волею, Іван Франко назвав цю *«слабосилу дівчину»*, яка перевершувала мужністю багатьох громадських діячів і політиків свого часу, *«одиноким мужчиною»* серед української ліберальної інтелігенції. Вона залишила величезний творчий доробок як поет, перекладач, літературний критик і публіцист, громадський діяч і просто неординарна особистість, взірці шляхетності та скромного життєвого подвигу.

УСПІШНІ ЖІНКИ В ЧОЛОВІЧОМУ СВІТІ

Це історії про переконливі перемоги жінок над тими обставинами, що пропонувало їм сучасне до них суспільство, про жіноче обличчя успіху. Їхній досвід може використовуватися для моделювання власних досягнень. Справді, героїні з різними долями й життєвими траєкторіями виділяються нестандартним мисленням і вражаючими результатами.

Що спільного у стратегіях
КЛЕОПАТРИ та КНЯГИНИ ОЛЬГИ,
КАТЕРИНИ ДРУГОЇ та МАРІЇ СКЛОДОВСЬКОЇ-КЮРІ,
ЛЕСІ УКРАЇНКИ та КОКО ШАНЕЛЬ,
АГАТИ КРІСТІ й МЕРІЛІН МОНРО
або МАРГАРЕТ ТЕТЧЕР?

Як їм удалося стати успішними й досягти всесвітньої слави? Про це й можна дізнатися з книги. А ще – вибудувати власну стратегію успіху. Бо нині хоча світ і змінився, проте жінці буває так само важко посісти гідне місце в суспільстві.

Валентин Бадрак – український письменник та експерт у галузі безпеки, розробник методу розвитку особистості, названий геній-терапією.

Закінчив Рязанське вище повітрянодесантне училище та Київський державний лінгвістичний університет, був слухачем Школи управління імені Дж. Кеннеді Гарвардського університету.

Автор бестселеру «Великі жінки великих чоловіків». Також визнання отримали його книжки з психології успіху в різних сферах людської діяльності.

Більшість книжок присвячує своїй дружині, союз із якою триває вже майже тридцять років.

ISBN 978-966-426-260-3

9 789664 262603 >

Брайт ★ Букс